

STEMA ȘI DRAPELUL UNIVERSITĂȚII PEDAGOGICE DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

Explicație

Culoarea albastră a câmpului scutului stemei a fost aleasă de Universitate ca simbol heraldic al perseverenței și fidelității. În același timp, albastrul este culoarea ce identifică Europa și civilizația europeană, astfel exprimându-se atașamentul față de valorile occidentale¹. Este de remarcat și imaginea romantică a albastrului ca o culoare a infinitului, a aspirațiilor înalte și a viselor. Dintre planete azurul heraldic se asociază cu Jupiter, iar dintre pietrele prețioase cu safirul².

Prima mobilă heraldică ca importanță în acest blazon este **creanga înflorită de măr**. Alegerea acestei embleme se datorează câtorva considerente.

În primul rând, creanga apare ca arme grăitoare, cu referință directă la numele patronului spiritual al Universității – clasicul literaturii române Ion Creangă. Se știe că acesta nu a avut o stemă de familie cunoscută, încât apelarea retroactivă la cel mai simplu și universal procedeu heraldic de simbolizare (procedeu armelor grăitoare) apare ca o soluție simplă, fără pretenții și extrem de individualizatoare.

Al doilea motiv de interes pentru creanga de măr se datorează faptului că mărul este copacul care rodește fructul cunoașterii binelui și răului³. În tradiția folclorică românească mărul apare ca arborele biblic al vieții (substituit biblic al bradului), arborele paradisiului, căruia i se datorează atât pedeapsa pentru încălcarea interdicției divine, cât și recompensa divină, căci sub umbra mărului

¹ Michel Pastoreau, *Dictionnaire des couleurs de notre temps. Symbolique et société*, Paris, Édition Bonneton, 1992, p. 31-33 ; Idem, *Albastru. Istoria unei culori*, traducere din franceză de Em. Galaicu-Păun, Chișinău, Cartier, 2006, 232 p., (Colecția „Cartier istoric”).

² Ottfried Neubecker, *Le grand livre de l'Héraldique. L'histoire, l'art et la science du blason*, Édition Bordas, 1995, p. 86.

³ Jean Chevalier, Alain Geerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, București, Editura Artemis, 1995, vol. 2, p. 283.

stă masa întinsă cu bunătațile raiului și la umbra lui se văd stând la masă Dumnezeu cu sfinții atunci când se deschid cerurile⁴.

Cel de-al treilea motiv pentru desemnarea ramurii de măr ca emblemă este semnificația mitologică a mărului ca fruct al tinereții și întineririi, al prosperității și reînnoirii, al regenerării vieții, în mai multe mitologii⁵, inclusiv cea românească.

Acelorași trei considerente li se datorează chipul și cromatica crengii de măr. Aceasta apare de aur pentru că este o părticică din mărul cu mere de aur din Rai. Aurul este de asemenea un simbol heraldic al vechimii și nobleței, semnificație accentuată prin bătrânețea ramurii, cu aluzie la vechimea, valoarea și prestigiul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. În același timp, această ramură bătrână înflorește copios, în semn că este încă în stare să rodească, și aceste flori sunt de argint (albe), deoarece argintul (albul) heraldic este culoarea inocenței, curățeniei, înțelepciunii. Astfel, bătrânul trunchi al mărului de aur constituit din corpul profesoral dă roadă unor flori de argint – studenți și viitori pedagogi – cu inima și gândurile curate, care își vor împărtăși înțelepciunea lor elevilor din școli. În acest context cromatic, ca o întărire a buneii alegeri a smalturilor heraldice, poate fi citat și un colind popular referitor la mărul din Rai: „un boier bătrân (...)/ ce-mi are locuț bun în Rai,/ unde-s mese-ntinse/ și făclii aprinse./ Jur-prejur de mese,/ scaune girese;/ din mijloc de mese,/ măru-i mărgărit,/ măru-i înflorit,/ florile-s de-argint,/ merele-s de aur”⁶. În sfârșit, pentru a încheia subiectul cromatic, merită a fi citat versul „flori dalbe de măr”, atât de frecvent în colindul popular.

Cea de-a doua emblemă ca importanță în această stemă este **cartea**. În general, cartea este un simbol universal al științei și înțelepciunii și însemnul tradițional al majorității stemelor instituțiilor de învățământ. În același timp, ridicată la un alt nivel al înțelegerii, cartea reprezintă un simbol al universului însuși – simbol cuprinzând totalitatea legilor și tainelor divine, care nu sunt dezvăluite decât celor inițiați⁷. În heraldică cartea poate fi reprezentată în două forme: închisă sau deschisă⁸. *Cartea închisă* este un simbol mai vechi și are o reprezentare tradițională cu o vădită aluzie la Biblie – Cartea Cărților. O carte închisă semnifică materia virgină și plină de taină; odată *deschisă* ea își lasă înțeles conținutul celui inițiat și semnifică materia fecundată⁹. Astfel cartea închisă plină de înțelepciune reprezintă tentația cunoașterii și este aici simbolul direct al universității – for al inițierii în științe. Cartea este de argint din același

⁴ Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei RSR, 1987, p. 485, 487.

⁵ Jean Chevalier, Alain Geerbrant, *op. cit.*, vol. 2, p. 284.

⁶ Colind cules de Sabin Drăgoi, citat după: Romulus Vulcănescu, *op. cit.*, p. 366.

⁷ Jean Chevalier, Alain Geerbrant, *op. cit.*, vol. 1, p. 254.

⁸ Ottfried Neubecker, *op. cit.*, p. 240-241.

⁹ Jean Chevalier, Alain Geerbrant, *op. cit.*, vol. 1, p. 254-255.

motiv al dorinței de a marca inocența cititorului, curățenia intențiilor lui, dar și a intențiilor autorului, înțelepciunea intrinsecă.

Cea de-a treia mobilă distinctă a blazonului universitar este **acvila de aur**. Apare în poziție heraldizată și smaltată de aur deoarece este preluată din stema în vigoare a municipiului Chișinău¹⁰ și semnifică faptul că Universitatea „Ion Creangă” se află în acest oraș. Acvila este conturnată în semn de curtoazie față de creanga de măr spre care își îndreaptă privire. Ea stă pe carte ca pe un soclu parcă stăpânind-o, parcă fiind înălțată de carte.

Stema este concepută în conformitate cu normele stabilite pentru blazoanele universitare din Republica Moldova¹¹. Acest lucru se referă atât la forma scutului heraldic cât și la decorurile exterioare ale scutului.

Scutul este timbrat de un **beret universitar**, numit și tocă, – unul din cele patru (alături de catedră, cartea deschisă și inelul de aur) însemne ale funcției de profesor în evul mediu¹², astăzi utilizat numai în cadrul unor ceremonii universitare oficiale, atât de profesori, cât și de studenți. De obicei, beretul pentru universitari era *de culoare neagră*¹³, culoare păstrată și în această stemă. **Ciucurele de aur** al beretului simbolizează poziția superioară a Universității în ierarhia instituțiilor de învățământ din Republica Moldova.

Deviza „DISCE UT DOCEAS” („Învăță pentru ca să-i înveți pe alții”) a fost aleasă de universitarii-înșiși și exprimă crezul corpului profesoral, al studenților și al absolvenților Universității. Este un dicton celebru din latina medievală¹⁴.

Drapelul a fost elaborat în baza stemei, în formula tradițională pentru drapele universitare din Republica Moldova.

Albul pânzei drapelului Universității, pe lângă semnificațiile heraldice arătate deja, este și albul filei de hârtie pe care se fixează cunoștințele pentru a fi perpetuate.

Dr. Silviu TABAC

Chișinău,

10 noiembrie 2010

¹⁰ Silviu Andrieș-Tabac, *Heraldica Chișinăului: trecut și viitor*, în „Pergament. Anuarul arhivelor Republicii Moldova”, I (1998), Chișinău, 1999, p. 109-126: il.; Idem, *Simbolurile Chișinăului*, în „Cugetul”, Chișinău, 2000, nr. 3, p. 8-22 + 9 fig. col. pe coperta 2; Idem, *Simbolurile municipiului Chișinău*, în „Limba Română”, Chișinău, 2003, nr. 4-5, aprilie-mai, p. 33-38.

¹¹ Vezi: Silviu Andrieș-Tabac, *Heraldica universitară în Republica Moldova*, în „Arta-2003”, Chișinău, 2003, p. 69-76: 8 fig.

¹² Jacques Le Goff, *Intellectualii în Evul mediu*, București: Meridiane, 1994, p. 94.

¹³ Герман Вейс, *История цивилизации. Новое время. XIV-XIX вв.*, том. III, Москва, Эксмо-Пресс, 1998, с. 103.

¹⁴ Eugen Munteanu, Lucia-Gabriela Munteanu, *Aeterna Latinitas. Mică enciclopedie a gândirii europene în expresie latină*, Iași, Polirom, 1996, p. 71.